

ידעתי, ואני משלם לשכירים שלי שכרם משלם, בלי ניכוי פרוטה, ואתם תבצעו הדין ע"ד הפשר לשלם החצי ויפסיד המלמד החצי וטעמי ונמוקי, כי זה הוא ברור שהוא כדין מכת המדינה, וידוע אריכות דברי הסמ"ע ריש סי' שכ"א ודעתו נוטה שיפסיד המלמד הכל, ולכל הפחות רצה לפרש דברי מהר"ם שיפסיד הבעה"ב החצי, והש"ך שם חלק עליו, יעו"ש.

אך הדבר קשה מאד בעיני להבין מ"ט להוציא מעות מהבעה"ב כיון שהוא מכת המדינה, ומזל שניהם שוה בו, ואין לומר מזל של זה גרם טפי ממזלו של זה..., ומסברא נראה דמזל שניהם גרם, ע"כ עשיתי פשר מרצון שניהם וחפצם, שיהיה ההפסד על שניהם, אבל דין תורה לא ידעתי, עד יבוא מי שלכו יותר שלם ויוציא דין לאמתו.

יש לציין שיש לקזז שאם יש עלויות בהפעלת הגן, כגון שהגננת גם דואגת לאוכל, יש לקזז זאת מהסכום, וכן אם הגננת מקבלת דמי אבטלה, גם את זה יש לקזז מהסכום, ויתנו לה רק חצי ממה שבאמת הפסידה.

סימן ח

מי שביטל את אולם חתונות, האם בעל האולם צריך להחזיר לו את הכסף עבור האולם

לכבוד הרה"ג רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

אדם שהזמין חתונה, ובגלל המצב התבטל האולם, האם בעל האולם צריך להשיב לו את כל הכסף, או שנאמר מזל של השוכר גרם?

תשובה

תנן בבבא מציעא (דף קה ע"ב) המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה, אם מכת מדינה היא מנכה לו מן חכורו, אם אינה מכת מדינה אין מנכה לו מן חכורו. ואמרינן בגמרא היכי דמי מכת מדינה אמר רב יהודה כגון דאישדוף רובא דבאגא. וכן פסק השו"ע (סימן שכב ס"א).

והנה נחלקו הרמ"א עם המהר"ם פאדווא (סימן שכא ס"א) אם במכת מדינה מנכה לו את השכר מכאן ולהבא, דדעת המהר"ם פאדווא שכל מה שמנכה לו

במכת מדינה, היינו רק על הדברים שהיו, אבל מכאן ולהבא, אין בניכוי, אלא צריך לחזור בו מן השכירות, ודעת הרמ"א שגם מכאן ולהבא, אם היה מכת מדינה, מנכה לו מן השכירות. והסמ"ע הסכים לדברי המהר"ם פאדווא, והש"ך הסכים לדברי הרמ"א.

וכתב הקצות החושן (סק"א) בשם שו"ת מוהר"ם מרוטנבורג (סימן שפח) ראובן ששכר בית משמעון לשני שנים והקדים ונתן לו השכר של שני שנים, ובתוך אותן ב' שנים ברחו היהודים מן העיר, מפני פיקוח נפש, וברח גם הוא והניח הבית ריקם, ואח"כ חזרו וגם הוא חזר, ורוצה שישלם לו שמעון מה שהיה חוץ מביתו, ושמעון משיב בתי היה לפניך ואתה ברכת ואיני משלם לך. נראה בעיני טענת ראובן טענה ברורה לפי שמכת מדינה הוא, אף על פי כן יחלוקו ההפסד שמעון ינכה לראובן חצי מה ששהה חוץ מביתו ושאר חצי ישלם לו לפי ששמא יהודי אחר שלא נגזר עליו היה שוכר הבית שהרי מיעוט הקהל נשאר ולא היה נפסד כלום וכיון דאיכא לספוקי יחלוקו, עכ"ל.

והא דאמרינן הכא דאם פשטה המכה ברוב השדות הוי מכת מדינה ולא אזלינן בתר מיעוטא ואפילו כבר הקדים בשכירות צריך להחזיר, התם המכה באנשים ולא בבתים, וכיון דמיעוט אנשים נשארו, אמרינן שהיה שוכרו זה שלא ברת, אבל הכא דהמכה בשדות וזו השדה נמי נשדפה בכלל הרוב, ואם היה משכיר זו השדה לאיש אחר גם כן לא היה משלם כיון דנשדפה. והטעם שיחלוקו, כיון דאיכא לספוקי והיינו דאין הדיין יכול לידע חולקין, וא"כ לדידן דקי"ל כל היכא דקיימא ממונא תיקום, ואפילו בספיקא דתיקו א"כ הכא נמי אין המשכיר צריך להחזיר כלום. עכ"ד הקצוה"ח.

ובענינו נראה שמשני טעמים צריך להשיב לו את הכסף.

א. כי משרד הבריות אסר על האולמות לקיים חתונות, ואם יש שם חתונה הם מקבלים קנס, ואם כן האונס הוא בגללו, והרי שדהו השתדף. ובפרט שיש סברא גדולה שגם יפצו אותו על כך.

ב. כיון בכל ביטול, צריך לשלם שאולי אם לא היה מבטל, היה אחר שוכרו, אבל כעת מתברר שבכלל אין לו מה לעשות עם האולם, כי אף אחד לא היה מקיים חתונות בזמן הזה, ואם כן, אין לו על מה לקבל תשלום.